

## **Comentariul operei Morometii scrisa de Marin Sorescu-a patra parte**

Asadar, doborarea salcamului anunta miscarea psihologica esentiala din roman, drama care avea sa fie traita de Ilie Moromete. O pagina antologica ni-l infatiseaza pe Moromete retras pe piatra de hotar a lotului, judecand cu asprime lumea si timpul: "se uneltise impotriva lui si el nu stiuse", crezuse timpul "rabdator si lumea plina de daruri", "traise lasandu-si libera mintea sa se desfete", dar timpul a ascuns o capcana, iar lumea, "traind in orbire si nepasare, ii salbaticise copiii si ii asmutise impotriva lui".

De sentimentul vinovatiei ii este cel mai mult teama. Il traise si cand luase Niculae premiul intai si avea sa joace un rol important in hotararea pe care urma sa o ia: vanzarea unei parti din pamant, achitarea datoriilor, a taxelor de internat ale lui Niculae ("nu putea scapa de un sentiment de vinovatie care isi scotea capul ori de cate ori se uita si vedea ochii mari si aprinsi si chipul galben-negru al baiatului"). Concluzia la care ajunge este ca "daca totusi gresise undeva, daca crezuse cu prea multa seninatate in pacea si armonia lumii, nu seninatatea lui era de vina, ci lumea".

Ilie Moromete intra "intr-o lunga stare depresiva" dupa ce e nevoit sa-si vanda o parte din pamant si "nu mai fu vazut stand ceasuri intregi pe prispa sau la drum pe stanoaga". "Nu mai fu auzit raspunzand cu multe cuvinte de salut. Nu mai fu auzit povestind. Lupta pentru apararea vechilor lui bucurii se sfarsea".

Morometii (I) evoca o serie de intamplari din viata altor familii (Tudor Balosu, Botoghina, Tugurlan etc), precum si aspecte din viata colectivitatii satului (hora, iesirea la secerat, premilitara, calusul etc), constituindu-se intr-o monografie a satului romanesc. Este ultimul mare roman despre satul traditional, situabil alaturi de operele pe aceeasi tema ale lui I. Creanga, I. Slavici, M. Sadoveanu, D. Zamfirescu, L. Rebreanu, Agarbiceanu s.a. In-dividualitatea artistica a acestui prim volum, contributia lui Marin Preda la evolutia artei narative romanesti au fost reliefate in bogata literatura critica dedicata romanului. Se poate afirma ca nu exista critic literar important care sa nu-si fi expus punctul de vedere. S-a vorbit despre "realismul social si psihologic" (Gabriel Dimisianu, Eugen Simion), despre planul realist al romanului si cel de-al doilea plan, "unde semnele si simbolurile trimit la alta fata a existentei taranesti" (Eugen Simion).